چل حدیث دەربارەی فەزڵی جیهاد قتال مۆجاهید

کۆکردنەوەی دکتۆر محمد لقمان

وەرگێڕانی الیاس محمد الکردي

چاپی دووەم

کتێبخانەی مسلم

چل حدیث ﷺ دەربارەی فەزڵی جیهاد موجاهید

کۆکردنەوەی دکتۆر محمد لقمان

وەرگێڕانی الیاس محمد الکردي

چاپی دووەم

کتێبخانەی مسلم

لە نیشانەی کۆمەڵەی ڕزگاربووی ئەهلی سوننە(حەدیث)

جەنگ کوشتاریە لە پێناو الله

کە هەیە هەبووە دەمێنێتەوە تا ڕۆژی قیامەت

رسول الله ﷺ فەرموویی ئەم دینە هەر بە بەرپایی و جێگیری ئەمێنێتەوە ' دەستەیەک لەئوممەتەکەم لەسەری **دەجەنگن تاکو هەڵسانی قیامەت.**

قال رسول الله ﷺ لن يبرح هذا الدين قائما ' **يقـاتـل** عليه عصابه من المسلمين ' حتى تقوم الساعة

سەرچاوە | صحيح مسلم ١٩٢٢

ئیمامی علي بن المدينی دەفەرمووێت دروست نیە بۆ هیچ کەسێک کە بڕوای بە الله و ڕۆژی دوایی هەبێت کەچی شەوێک بەبێ بوونی ئیمام و پێشەوا بکاتەوە ' جاچاکەکار بێت یا خراپەکار هەر ئەمیری ئیماندارانە ' هەروەها غەزو و جەنگ لەگەڵ ئەمیرو کاربەدەستەکان بەردەوامە تاڕۆژی قیامەت بەچاکەکار و خراپەکاریانەوە ' هەرگیز وازی لێناهێنرێت و دەستی لێ هەڵناگرێت "

قال ئیمامی علي بن المدينی: لايحل لاحد يؤمن بالله واليوم الاخر ان يبيت ليلة الا وعليه إمام برا كان أو فجرا فهو أمير المؤمنين والغـزو مع الامراء ماض الى يوم القيامة البر والفاجر ' لايترک

شرح اصول اعتقاد اهل السنة والجماعة ١١ ١٨٥

پرسیار لەئیمامی احمد کرا لەبارەی ئەم کۆمەڵەیە فەرمووی ائەوانە خەڵکی مغرب (الشام) ئەوانەن **کەدەجەنگن** لەدژی ڕۆم وەهەرکەسێ **کوشتاری موشریکان بکات** ئەوا **لەسەر هەقـە**

هم أهل المغرب(الشام) إنهم هم الذين يقاتلون الروم، كل من قاتل المشركين فهــو على الحــق

مسائل أحمد رواية ابن هاني ٢/١٩٢

هەروەها قوام السنة رحمە اللّٰه بەشێکی گێڕاوەتەوە تیایدا فەرموویەتی: قال علماء السلف واتە: زاناکـانی سەلەف دەفەرموون... ئینجا لە میانەی گێڕانــەوەی گوتەکانیان دەڵێیت : "وَالْجِهَــادِ مَاضٍ مُنْذُ بعث-صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّم گ-إِلىَ آخر عِصَابَة تقـاتـــل الدَّجَّال

واتە هەروەها **جیهاد بەردەوامە** لەوکاتەی کە اللّٰه پێغەمبەرە کەی خۆی ناردووەﷺ تا کۆتا دەستەکە **دژی دەجال دەجەنگن**

سەرچاوە | الحجة في بيان المحجة، ٢/٢٥٦

ئیمامی پێشین أبو عوانة(٢٣٠هـ)خوێندویەتی لەلای أبو زرعة الرازي دەفەرموێ :بەڵگەی ڕونکردنەوەی جێگیربونی جیهاد ، و جیهاد ماوەو بەردەوامە **تا هەڵگیرسانی ڕۆژی قیامەت** ،و بەبەردەوامی قەوم و کۆمەڵێک لە ئومەتی محمدﷺ لەسەر حەق دەبن ودەمێنەوە ئازار دەچێژن لەپێناو دین **جەنگ کوشتاری** لەپێناو دەکەن(وَيُقَاتِلُونَ عَنْهُ)

قال الإمامُ أبُو عوانة رَحِمَهُ اللَّهُ { بَابُ بَيَانِ إِثْبَاتِ الْجِهَادِ، وَأَنَّهُ مَاضٍ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ، وَأَنَّهُ لَا يَزَالُ قَوْمٌ مِنْ أُمَّةِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى الْحَقِّ يَذُبُّونَ عَنِ الدِّينِ ، #ويقاتلون عَنْهُ

سەرچاوە | مستخرج أبي عوانة

ئیمام احمد بن حنبل دەفەرموویت :**جیهاد و غەزو بەردەوامە** لەگەڵ سەرکردەو فەرماندەکان بەباش و خراپیانەوە **تا ڕۆژی قیامەت**، هەرگیز وازی لێناهێنرێت و دەستی لێ هەڵناگرێت

قال امام احمد بن حنبل : **والغزو** ماض مع الأمراء **إلى يوم القيامة** البر والفاجر لا يترك۱

الجامع لعلوم الإمام أحمد - العقيدة، 28/3

ئیمام احمد بن حنبل دەفەرموویت **جیهاد بەردەوامە** هەر لەوکاتەی اللّٰه (مُحَمَّدﷺ)ــی ناردووە تا کـــــۆتا دەستە کە **دژی دەجال دەجەنگن**

قال امام احمد بن حنبل : والجِهادُ ماضٍ مُنْذُ بَعَثَ اللَّهُ مُحَمَّدًا ﷺ إلى آخرِ عُصْبَةٍ يُقاتِــلُــون الدَّجَال

الجامع لعلوم الإمام أحمد - العقيدة، ٣٤/٣

ئیمام احمد کوڕی حەنبەل دەفەرموێت هەروەها **جیهاد بەردەوامە** هەر لەوکاتەی الله تعالى محمدی ناردووە ﷺ هەتاکو کۆتا دەســتــە کە **دژی دەجال دەجــەنگن**

قال امام احمد بن حنبل : **والجهاد** ماض مُنْذُ بَعَثَ اللَّهُ مُحَمَّدًاﷺ إلى آخرِ عُصْبَةٍ **يقــاتلـــون الدَّجّال**

سەرچاوە | سەلەف طبقات الحنــابــلــە٢/٢٩٥

لە حدیث وە ئەثرە صحیحەکان وشەکە بە **قیتال کوشتن** هاتوە بۆیە ئەهلی هەوا هەوس فێڵتان لێ نەکەن بەڵێن جیهادی قەڵەمە نا بەڵکوو باسی جیهادی قیتال کوشتن ئەکات کەئیستا هەیە دەمێنێت هەتا ڕۆژی قیـامەت

پێغەمبەر اللهﷺ ڕووی تێ کردو فەرموی: درۆیان کرد، ئێستا ئێستا جەنگ و کوشتار کردن هات، وە بەردەوام لە ئوممەتەکەمدا کۆمەڵێك دەجەنگن لەسەر حەق، وە الله تعالى دڵی کەسانێکیان لە هەق بۆ لادەدات و ئیمان ناهێنن و ئەمانیش کوشتاریان دەکەن و بەوهۆیەوە الله ڕزقیان دەدات هەتا قیامەت هەڵدەستێت.

فأقبل رسول الله ﷺ بوجهه وقال: كذبوا, الآن الآن جاء القتال, ولا يزال مــن أمتي أمة يقاتلون على الحق, ويزيغ الله لهم قلوب أقوام ويرزقهم منهم حتى تقوم الساعة

سەرچاوە | صحيح ابن حبان(1617) و أحمد(4/104) و النسائي (217/2-218)

پێغەمبەرﷺ دەفەرمووێت : بــــەردەوام دەستەیەک لەئوممەتەکەم دەجــەنگن و کوشتار دەکەن لەسەر حەق لەناوتان دیارن تا ڕۆژی قیامەت.

قال رسول اللّٰه ﷺ لا تزال طائــفــة من آمتــی يقاتلون على الحــق ظاهرين الى يوم القامة

سەرچاوە | صحيح مسلم:٢٧٤

ئیمام احمد کوڕی حەنبــــەل دەفەرمووێت هەروەها جیهاد بەردەوامە هەر لەوکاتەی الله تعالى محمدی ناردووەﷺ هەتاکو کۆتا دەســتــە کە دژی دەججال دەجەنگن "

قال امام احمد بن حنبل : والجهاد ماض مُنْذُ بَعَثَ اللَّهُ مُحَمَّدًاﷺ إلى آخرِ عُصْبَةٍ يقــاتلــون الدَّجّال

سەرچاوە | سەلەف طبقات الحنــابــلــة ٢/٢٩٥

پرسیار لە ئیمامی احمد بن حنبل کرا لەبارەی ئەم کۆمەڵەیە فەرمووی ئەوانە خەڵکی مغرب (الشام) ئەوانەن کە دەجەنگن لەدژی ڕۆم وەهەرکەسێ کوشتاری موشریکان بکات ئەوا لەسەر هەقــــە

قال الإمام أحمد بن حنبل : هم أهل المغرب(الشام) إنهم هم الذين يقاتلون الروم، كل من قاتل المشركين فهــو على الحق

مسائل أحمد رواية ابن هاني 2/192

ابن عدی رحمه الله (365هـ) بە سەنەدی خۆی لە احمد بن حنبل دەگێڕێتەوە کە ووتوویەتی: گوێ بیستی سفیان بن عیینە بووم دەیووت: گەر خیلافتان تێکەوت لە شتێکدا ئەوا سەیری ئەهلی جیهاد بکەن بزانن ئەوان لەسەرچین ،چونکە الله تعالى فەرموویەتی: ئەوانەی لەپێناو ئێمە جیهاد ئەکەن ڕێنماییان ئەکەین بۆ ڕێگــەکـــەمان وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا

قال ابن عدي (365هـ) رحمه الله تعالى: "حدثنا الحسين بن بندار بن سعد سنة اثنتين وتسعين ومئتين، أخبرني الحنبلي الحسن بن أحمد الإسفرائيني، قال: قال أحمد بن حنبل: سمعت ابن عيينة يقول: إذا اختلفتم في أمر فانظروا ما عليه أهل الجهاد، لأن الله تعالى قال: {والذين جاهدوا فينا لنهدينهم سبلنا}

سەرچاوە | الكامل لابــن عدي: 1/185

ئیمام ابن قودامە لەئیمام احمدەوە گێڕاویەتیەوە فەرموویەتی ئەوانـــەی دەجەنگـن دژی دوژمنان ئەوانەن کەبەرگری لە ئیســلام و پیرۆزیەکانی دەکەن ئایا چـــی کارێ هەیە لەمە گـــەورەتربێت؟

قال ابن قدامة:(قال أحمد: والذين يقاتلون العدو هم الذين يدفعون عن الإسلام، وعن حريمهم فأي عمل أفضل منه؟

سەرچاوە | المغني 10/368

ئیمام إبن القــیم رحمه الله فەرمویەتی: بــۆ موجاهیدان لەم باسەدا هیدایەت و بەرچاو ڕونیەک هەیە کە بۆ جگە لەئەهلی جیهادنییە هەربۆیەش ئەوزاعی و إبن مبارک فەرمویانە ئەگەر خەڵکی لەشتێکدا ناکۆک بون ئەواسەیری ئەوە بکەن کە موجاهیدان لەسەرین چونکە الله ' فەرمویەتی"ئەوانەی لەپێناو ئێمە جیهاد ئەکەن ڕێنماییان ئەکەین بۆ ڕێگەکەمان"سورة العنكبوت

سەرچاوە | مدارج السالكين 1/506

شیخ الاسلام ابن تــیمــیە دەفەرمویێت الله تعالى هیدایەتدانی هەموو ڕێگاکانی خۆی داوە هەر بۆیە ئیمام عبدالله بن المبارک و احمد بن حنبل و جگە لەوانیش ووتووانە: گەر خەڵکی خیلافیان تێکەوت لە شتێکدا ئەوا سەیری سەنگەر نشینەکان بکەن بزانن لەسەر چین لەم شتەدا ، چونکە حەق لەگەڵ ئەواندایە ،چونکە الله دەفەرمووێ وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا واتا ئەوانەی لەپێناو ئێمە جیهاد ئەکەن ڕێنماییان ئەکەین بۆ ڕێگەکەمان

قال ابن تيميه : فجعل لمن جاهد فيه هداية جميع سبله تعالى؛ ولهذا قال الإمامان عبد الله بــــن المبارك و أحمد بن حنبل وغيرهما: إذا اختلف الناس في شيء فانظروا ماذا عليه أهل الثغر فإن الحق معهم؛ لأن الله يقول:والذين جاهدوا فينا لنهدينهم سبلنا [العنكبوت: 69]

سەرچاوە | مجموع الفتاوى 28/442

کاتێ بەیعەت درا بە أبوبکر الصدیق هەڵسا چوو بۆ سەر مینبەر فەرمووی هیچ قەومێک جیهادی تەرك نەکردووە ئیلا بەهۆی تەرك کردنی الله تعالی ئیبتیلای کردوون بە هەژاری

وە فەرمووی هیچ قەومێک جیهادی تەرک نەکردووە ئیلا بەهۆی تەرک کردنی الله تعالی ڕسوا و زەلیلی کردوون
قال أبوبکر الصدیق : ما ترك قوم الجهاد إلا ذلوا

وە فەرمووی : هیچ قەومێک جیهادی تەرک نەکردووە ئیلا بەهۆی تەرک کردنی الله تعالی عەزابی بۆ ناردوون
قال ابو بكر الصديق ما ترك قومٌ الجهادَ إلَّا عمَّهم اللهُ بالعذابِ(1)

سەرچاوە | مشارع الأشواق للنحاس (٣٥ - ٣٦ - ٢٧)

1-) أبو بكر الصديق | المحدث : المنذري | المصدر : الترغيب والترهيب
الصفحة أو الرقم : 2/289 | خلاصة حكم المحدث : إسناده حسن

پێشەکی وەرگێڕ

إنَّ الْحَمْدَ لِلهِ نَحْمَدُهُ وَنَسْتَعِينُهُ وَنَسْتَغْفِرُهُ، وَنَعُوذُ بِاللهِ مِنْ شُرُورِ أَنْفُسِنَا وَمِنْ سَيِّئَاتِ أَعْمَالِنَا، مَنْ يَهْدِهِ اللهُ فَلاَ مُضِلَّ لَهُ، وَمَنْ يُضْلِلْ فَلاَ هَادِيَ لَهُ، وَأَشْهَدُ أَنْ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ وَحْدَهُ لاَ شَرِيكَ لَهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ . يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تُقَاتِهِ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنْتُمْ مُسْلِمُونَ} (آل عمران:102) {يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالاً كَثِيراً وَنِسَاءً وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ وَالْأَرْحَامَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا} (النساء:1)يَاأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللهَ وَقُولُوا قَوْلاً سَدِيدًا * يُصْلِحْ لَكُمْ أَعْمَالَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَمَنْ يُطِعِ اللهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا} (الأحزاب: 70، 71)أَمَّا بَعْدُ فَإِنَّ خَيْرَ الْحَدِيثِ كِتَابُ اللهِ، وَخَيْرَ الْهَدْيِ هَدْيُ مُحَمَّدٍ صلى الله عليه وآله وسلم، وَشَرَّ الأُمُورِ مُحْدَثَاتُهَا، وَكُلَّ مُحْدَثَةٍ بِدْعَةٌ، وَكُلَّ بِدْعَةٍ ضَلاَلَةٌ، وَكُلَّ ضَلاَلَةٍ فِي النَّارِ

بە چاکم زانی ئەم نامیلکە خنجیلانە و پڕ سوودە بکەم بە کوردی چونکە باسی بابەتێکی زۆر گرنــگە دەکات وە مسوڵمانان لەم سەردەمەدا زۆر پێویستیان پێ یەتی کە ئەویش جیهادکردنە وە ئەم نامیلکەیەیە چل فەرموودەی لەخۆ گرتووە کە هەمووی هانی موسڵمان دەدات بۆ جیهاد کردن لە دژی کافر و مورتەدەکان هەموو باسی پاداشتە گەورە و بەرزەکانی جیهاد و موجاهیدە ئەگەر یەکێک بەڕاستی بۆ خوا سوڵحابێت ئیلا کاریگەری لەسەر دڵ و دەروونی دەکات ڕای دەپەڕێنێت لەو خەوە قوڵەی زەلیلی و بێ دەستەڵاتی وە ڕووی ئەو کەسانە ڕەش دەکات کە خەڵکی لە جیهاد ساردەکەنەوە جا داوا کارم لە الله کردەوەکانمان بەقەد قسەکانمانبێت وە گیانی جیهاد کردن لە دژی دوژمنانی الله تێماندا زیندوو بکاتەوە لەو کەسانەمان بژمێری کە بە ئیخلاص جیهاد قیتال دەکەن لە پێناوی امین ياربی

وصلی الله علي النبي المصطفی و علی اله و صحبه وسلم تسليما كثيرا

ألياس محمد الكردي ساڵی نووسین 2000 (٩-٦-١٤٢٠)من هجرة المصطفي ﷺ

پێشەکی نووسەر

سوپاس و ستایش بۆ ئەو اللەی کە لە کتێبە پیرۆزەکەیدا دەفەرمووێ:(إِنَّ اللَّهَ اشْتَرَىٰ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ أَنفُسَهُمْ وَأَمْوَالَهُم بِأَنَّ لَهُمُ الْجَنَّةَ ۚ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَيَقْتُلُونَ وَيُقْتَلُونَ ۖ وَعْدًا عَلَيْهِ حَقًّا فِي التَّوْرَاةِ وَالْإِنجِيلِ وَالْقُرْآنِ ۚ وَمَنْ أَوْفَىٰ بِعَهْدِهِ مِنَ اللَّهِ ۚ فَاسْتَبْشِرُوا بِبَيْعِكُمُ الَّذِي بَايَعْتُم بِهِ ۚ وَذَٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ (111)

واتە اللە بە بەهەشت گیان و سامانی موسڵمانانی کڕی: بێگومان اللە سامانی موسڵمانانی کڕیوە کە لە باتییاندا بەهەشتیان بداتێ کوشتار دەکەن لە ڕێی اللەدا {فیقتلون ویقتلون} جا ئەکوژن و، دەشکوژرێن ئەو کڕین و فرۆشتنە بەڵێنێکی هەقە اللە داویەتی لە تەورات و ئینجیل و قورئاندا ئەوە کێ لەاللە پابەند ترە بەپەیمان وبەڵێنی خۆیەوە؟ دەسا موژدەو مزگێنی بە یەکتر بدەن و، گشتان دڵشادبن- ئەی موسڵمانان!- بەوکڕین و فرۆشتنەی کردووتانە {وذلك هوالفوز العظيم} دیارە هەر ئەو مامەڵەیە دەسکەوتی مەزن و سەرفرازیی گەورەیە (لغدوة في سبيل الله أو روحة خير من الدنيا و ما فيها) صحيح بخاری مسلم واتە بەیانی یەک جیهادکردن لە پێناو اللە یان ئێوارەیەک جیهادکردن چاکترە لە هەموو دونیا و ئەوەی تیایەتی . هەروەها پێغمبر ﷺ دەفەرمووێت : رباط يوم في سبيل الله خيرٌ من الدنيا وما عليها، وموضع سوط أحدكم من الجنة خير من الدنيا وما عليها، والرَّوحة يروحها العبد في سبيل الله تعالي أو الغدوة، خيرٌ من الدنيا وما عليها" (صحيح البخاری و مسلم) . واتە سەنگەر گرتنی یەک ڕۆژ لە پێناو اللە چاکترە لە دونیاو لەوەی لەسەر دونیایە وە شوێنی یەک قامچی لەبەهەشت خۆشتر و چاکترە لە هەموو دونیاو ئەوەی لەسەریەتی وە ئێوارەیەک بەندە بە جیهاد کردن لە پێناوی اللە بەسەری ببات یان بەیانیەک چاکترە لە هەموو دونیاو ئەوەی لەسەریەتی . جا ئایەتەکانی قورئانی پیرۆز زۆرن و ناسراوان لەسەر ئەم مەسەلەیە وە هەرچی فەرموو دەکانە دەربارەی فەزڵی جیهاد و بەردەخستنی ئەجرو پاداشتی زۆر لەوە زیاترە کە بژمێردرێت ، بەسە بۆ موجاهید فەزل و چاکە کە اللە ئەو کەسەی لە پێناوی ئەو دەردەچێت کە هیچ نیەتێکی تری نییە جگە لە جیهادکردن لە پێناوی اللەدا و باوەڕ کردن بە پێغەمبەرەکانی بەسە بۆ موجاهید کە اللە چوونە بەهەشتی بۆ مسۆگەر دەکات. وە موسڵمانان لەم سەردەمە چەند پێویستیان بەزانینی فەزڵی جیهاد و گرنگی یەکی هەیە و چەند پێووستیان بەڵێکۆڵینەوە لەو ئایەت و فەرموودانەی کە تیایاندا هانی موسڵمان دەدات لەسەر جیهاد کردن وە فەزڵ و چاکەی جیهاد و گرنگی جیهادیان بۆ بە دەردەخات چونکە دووژمنان چ لە دەرەوە چ لە ناوەوە چنگیان خستۆتە سەر ئەم ئوممەتە لە هەموولایەک وە هەڕەشڵ لە کیانی ئیسلام و موسڵمانان دەکەن لە هەموو ڕویەک وەک چۆن مەدینە لەکاتی شەڕی خەندەق مەترسق و هەرەشەی لەسەر بوو ئیمڕۆ ناتوانرێت بەرگری لەسەروەری ئیسلام بکرێت مەگەر بەو گیانەی کە موسڵمانان بەرگریان لە ئیسلام کرد لەسەردەمی پێغمبەر ﷺ ئەویش گیانی جیهاد کردنە ئەو گیانەی موجاهیدە سەرەتاکانی شادکرد ئەوانە یەکەم جار ئاڵان ئیسلام و بانگەواز کردن بۆی یان هەڵگرت بۆ خۆرئاوا و خۆرهەڵاتی زەوی اللە دەفەرمێ(وذكر فإن الذكرى تنفع المؤمنين) واتە :باسیان بۆ بکەو بیریان بخەوە چونکە دور خستنەوە سوودی هەیە بۆ ئیمانداران . ئێمەش لە ژێر تیشکی ئەم ئایاتە پیرۆزەوە وە باوەڕمان بە (پێویستیو گرنگی) جیهاد کردن لەپێناوی اللە. گەورەدا وە پێویستمان بە زیندو کردنەوەی گیانی ئیسللم و ماندوو نەناسی و بە غیرەتی و ئازایەتی لەسەر دینی اللە ئەم کۆمەڵە فەرموودە پیرۆزو بە بەرەکەتەم کۆکردۆتەوە بۆت برای خوێنەر زۆر بە کورتی بۆ ئەوەی بۆت بخوێندرێتەوە و ئیمانت پێ تازە بکەیتەوە وەپەیمانی ڕاستی اللە تعالی بۆ موجاهیدان لە دڵدا جێگیربێت کە بەهەشتیان بۆ هەیە ئەگەر شەهیدبوون لەپێناوی یان غەنیمەت و پاداشتیان بۆ هەیە ئەگەر بەسەلامەتی گەڕانەوە بۆ ناو ماڵ و منداڵەکانیان . وە داواکارم لە اللە بمان گێڕێت لەو کەسانەی کەنیەتیان پاک کردۆتەوەو کرداری چاکیات کردوە وە پلەی موجاهیدیان لە بەهەشت بە دەست هێناوە وصلى الله على النبي الحبيب المصطفى وعلى اله وصحبه اجمعين

دکتۆر محمد لقمان السلفي دکتوراه فی الحدیث النبوي

حدیث پێغمبەر ﷺ

فەرموودەی یەکەم :

پلەی موجاهید لە پێناوی الله تعالی

عن ابی هریره (رضي الله عنه) قال قال رسول الله (ﷺ) :
« إِنَّ في الجنة مِئَةَ دَرجةَ أعدها الله للمجاهدين في سَبيلهِ مابينَ الدرجتين كما بينَ السماءِ والأرضْ »
(رواه البخاری)

واته : له (ابوهریرة) (خوای لێ ڕازی بێت) وه دەفەرموێ پێغەمبەر (ﷺ) دەفەرموێ : (لەبەهەشتدا سەد پلە هەیە خوای گەورە بۆ موجاهیدانی ئامادە کردووە نێوان هەردوو پلەیەك بەقەد ماوەی نێوان ئاسمان و زەوی یە)

فەرموودەی دووەم :

جیهاد کردنی موجاهید لەپێناوی خوای گەورە وەك ئەو کەسەیە کە بەبەردەوامی بەڕۆژووە و بەشەو شەونوێژ دەکات و قورئان دەخوێنێ

عـن ابـي هريـرة (رضي الله عنه) قـال قـال رسـول الله (صلى الله عليه وسلم)

((مَثل المجاهدِ في سبيل اللهِ كمثلِ الصائمِ القائمِ القانتِ بآياتِ اللهِ لا يفتر من صيام ولا صلاة حتى يَرجعُ المجاهدُ في سَبيل الله)) (رواه البخارى ومسلم)

واتـه : (نموونـەی ئـەو کەسـەی جیـهاد دەکـات لـەپێناوی خـوای گـەورەدا وەك ئـەو کەسـە وایـە بەبەردەوامی بەڕۆژ بەڕۆژووە وە بەشەویش شەونوێش دەکات و قورئان دەخوێنێت دەپارێتەوە لەخوا نەوازلەرۆژووەکەی دەمێنێ و نەوازلەنوێژکردنەکەی دەمێنێ هەتا موجاهیدەکە دەگەڕێتەوە لەجیهاد) .

فەرموودەی سێ یەم :

پاداشتی جیهاد کردن لەپێناوی خوای گەورە دا

عَـن ابـي هريـرةَ (رضي الله عنه) قـال قـال رسـول الله (صلى الله عليه وسلم) :

((إنتَدَبَ اللهُ لِمَنْ خَرجَ في سَبيلهِ لايَخرجُ الا إيمانٌ بي وتَصديقٌ بِرُسلي اَنْ اَرْجِعَهُ بِما نالَ مِنْ اَجرٍ اَو غنيمة اَو اُدْخِلَهُ الجنة)) (رواه البخارى)

واتە: (خوای گەورە واجبی کردوە بۆ ئەو کەسەی کەلەپێناوی دەردەچێت بۆ جیهاد دەرناچێت مەگەر لەبەر ئیمانی بەو وەباوەڕ کردن لەپێغەمبەرانی پاداشتی جیهادی بۆ هەیە یان غەنیمەتی [1] دەست دەکەوێ یان دەیخاتە بەهەشت) .

فەرموودەی چوارەم :

حەز کردن بەکوژران لە پێناوی خوای گەورەدا

عن ابي هريرة (ﷺ) قال رسول الله (ﷺ) : ((..... والذي نَفسيِ بيَدِهِ لوَدَدتُ انْ اُقْتَلَ في سبيل اللهِ ثُمَّ اُقْتَلُ ثمَّ اَحيا ثُمَّ اُقْتَلُ ثم احيا ثمَّ اُقتل)) ولمسلم ((لَوَدَدتُ اَني اغزو في سَبيل اللهِ فَاُقتَلَ ثُمَّ اغزو فاُقتَل)) (رواه البخاري)

---

(١) (الغنيمة) واتە : ئەو ماڵ و سەروەت و سامانەیە کەلەشەڕی موسوڵمانان و کافراندا دەست موسوڵمانان دەکەوێت .

واتە : (سوێند بەو زاتەی گیانی منی بەدەستە حەزدەکەم بکوژرێم لە پێناوی خوای گەورەدا پاشان زیندوبمەوە پاشان بکوژرێمەوە پاشان زینوببمەوە پاشان بکوژرێمەوە پاشان زیندوببمەوە پاشان بکوژرێمەوە) ؛ وەلە ڕیوایەتی مسلم دا هاتووە : (حەزم دەکرد لەکاتی جیهاد کردندا بکوژرێم دیسان جیهادم بکردایە تەوە بکوژرامایەتەوە لە پێناوی خوای گەورەدا) .

فەرموودەی پێنجەم :

یەك ڕۆژ سەنگەر گرتن چاکترە لە دونیاو ئەوەی لە سەریەتی

عن سهل بن سعد (ﷺ) قال قال رسول الله (ﷺ) :

((رِباطُ يَومٍ فِيْ سَبيل الله خَيرٌ مِنَ الدُنيا وَماعليها))
وعندَ مُسلمْ ـ رَحمه الله ـ لَغدوةٌ فِي سَبيل الله خَيرٌ مِنَ الدُنيا وَ ماعليها)) (رواه البخاري)

واتە : (یەك ڕۆژ سەنگەر گرتن لە پێناوی خوای گەورەدا چاکترە لە هەموو دنیاو ئەوەی لەسەر دونیاشە)

لە ریوایەتی مسلم خوای لێ ڕازی بێت (بەیانیەك جیهاد کردن لە پێناوی خوای گەورەدا چاکترە لە هەموو دنیا و ئەوەی کە لەسەر زەویشە) .

فەرموودەی شەشەم :

عن أنَسٍ (ﷺ) قال قال رسول (ﷺ) : ((لَغدوةٌ في سبيل الله أو رَوْحَةٌ خَيرٌ مِنَ الدُنيا وَمافيها)) (رواه البخاري و مسلم) .

واتە : (بەیانیەك یان ئێوارەیەك جیهاد کردن لە پێناوی خوای گەورەدا چاکترە لە هەموو دونیا و ئەوەی تیایەتی) .

تێبینی:

غدوة: واتە لەبەیانی تانیوەڕۆ

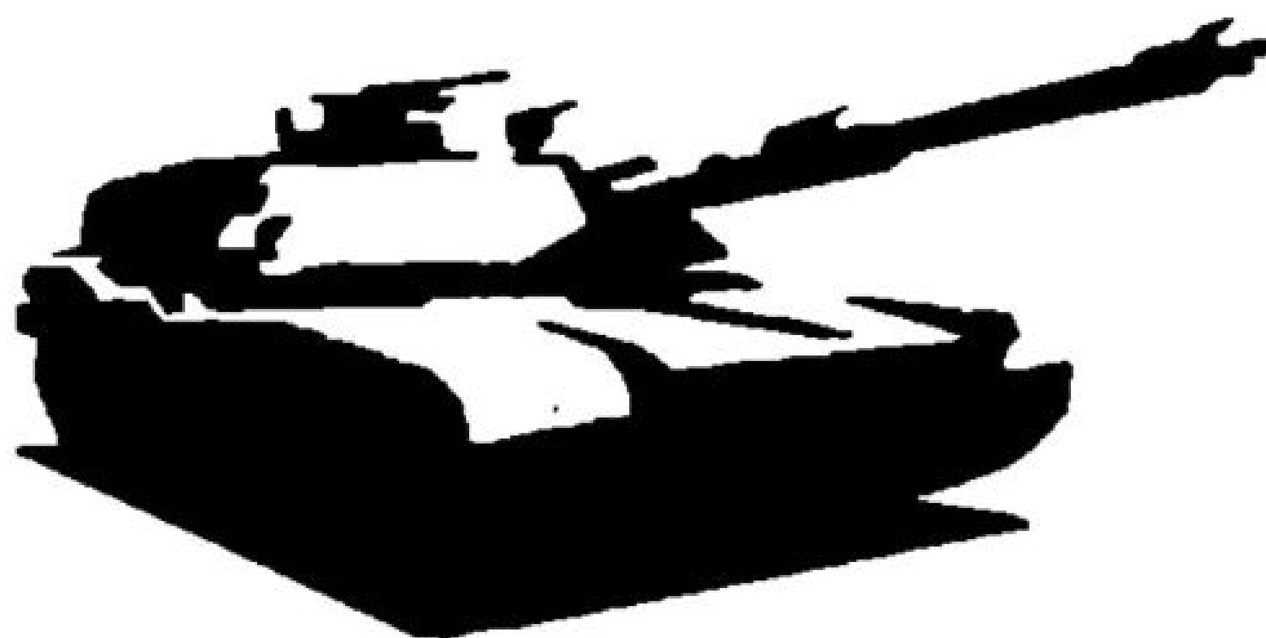
وە روحة: واتە لەدوای نیوەڕۆ تائێوارە مەبەستی پێغەمبەریش (ﷺ) ئەوەیە یەکێك لەوکاتە جیهادێك بکات بۆیە هەردوو کاتەکەش بەکار دەهێنێت چونکە ئەمە لە زمانی عەرەبیدا باوە ، ئەگەر نا خۆ کاتەکانی‌تر وەك نیوەڕۆ و عەسر ......هتد جیهاد کردن تێدا هەر جیهادە

فەرموودەی حەوتەم :

سەنگەرگرتن لە پێناوی خوای گەورەدا کردەوەیەکی چاکە خێرەکەی لە دوای مردنیش هەر بەردەوامە

عن سلمان الفارسي (ﷺ) قال سَمِعْتُ رَسولُ الله (ﷺ) يقول : «رِباطُ يَومٍ وَلَيلةٍ في سَبيلِ الله، خيرٌ مِنْ شَهرٍ وَقيامهِ وإنْ ماتَ جَرىٰ عَليه، عَمَلُهُ الذي كانَ يَعْمَلهُ وَأُجْرِيَ رِزْقَهُ وَأَمِنَ الفَتَّانْ» (رواه مسلم)

واتە : (سەنگەرگرتنی شەو ڕۆژێك لە پێناوی خوای گەورەدا چاکترە لە ڕۆژووی مانگێك و شەو نوێژی ئەو مانگە ، وە ئەگەر مرد ئەوکارەی کە دەیکرد وا حیساب دەکرێ کەهەر دەیکات واتە خێرەکەی هەربۆ دەنووسرێ و وەلە فیتنەی ناو قەبریش ڕزگاری دەبێت) .

فەرموودەی هەشتەم :

ئاگری دۆزەخ ئەو دوو پێیە ناسوتێنێ کە تۆزاوی بووبێ پێناوی خوادا

عَـنْ عَبَـسٍ (رضي الله عنه) قـالَ قـالَ رسـولُ اللهِ (ﷺ) : « ما اَغْبَرَتـا قَدَمـا عَبـدٍ في سَـبيل اللهِ فَتَمَسُّـه النّـارُ »

(رواه البخاري)

واته : (پێی هیچ کەس (بەندەیەك) تۆزاوی نەبووە لە پێناوی خوادا ئاگری دۆزەخ سوتاندبێتی) ، واتە : ئەم کەسە دۆزەخ نابینێ .

(اغبر) : تـۆزاوی بـوون .. واتـە : یـەکێك جیـهادی کردبێت لە پێناوی خوای گـەورەدا لـە مـەیدانی جـەنگدا قاچی تۆزی شەڕ کردنی لەسەر بنیشێ (الله لکبر) ئەمە یەکێك تەنها قاچی تۆزاوی بووە ئەمە حاڵێتی ئەی حاڵی ئەوکەسە دەبێت چۆن بێت کە لە بنی پێی تاسەری لەناو خوێن و تۆزی جیهاد دایە وە هەموو ژیانی لەم حاڵەتە بەسەر بردووە .

فەرموودەی نۆیەم :

گەر موجاهید کافرێکی کوشت ناچێتە دۆزەخ

عن ابی هريـرة (رضي الله عنه) قـال ان رسـول الله (صلى الله عليه وسلم) قـال :
((لايُجْمَعُ كافرٌ وَقاتِلُهُ في النار ابَداً)) (رواه مسلم)

واتـە : (کۆنابنــەوە کـافرێك و بکوژەکــەی ــ کـە موجاهیدێکـە ــ لـەناو دۆزەخـدا بـە ئەبـەدی) مەبەسـتی پێغەمبـەر (صلى الله عليه وسلم) ئەوەیـە کوشـتنی کـافر خـێرێکی زۆر گەورەیە کە ناهێڵێ موسڵمان بچێتە دۆزەخ)

فەرموودەی دەیەم :

جیهاد کردن لە پێناوی خوای گەورەدا چاکترین هۆیە بۆ رزق و رۆزی

عن ابي هريـرة (رضي الله عنه) عـن رسـول الله (صلى الله عليه وسلم) انـە قـال :
((مِنْ خَيرِ مَعاشِ الناسِ لَهُمْ مُمْسِكٌ عَنَانَ فَرَسِهِ في سَبيلِ اللهِ يَطيرُ علىٰ مَتْنِهِ كُلَّما سَمِعَ هَيْعَةً اَوْ نَزْعَةً طارَعَليهِ يَبْتَغي القَتْلَ والمَوتَ مَظانَهُ)) (رواه مسلم)

واتــە : (لـە چاکـترین هۆیـەکانی ژیــان و وە دەســت هێنانی رزق و رۆزی پیاوێکە جڵەوی ئەسپەکەی گرتووە دەرچووە لە پێناوی خوای گەورەدا لەسەر پشتی ئەفڕێ لەهەر شوێنێك شتێك ڕووبدات ناخۆشیەك ڕووبدات بۆ ئەوەی هەڵ دەفڕێت نیەتی کوشتن و مردنی هەیە) .

فەرموودەی یانزەهەم :

ئەوەی موجاهیدێك ئامادە بکات یان ئاگای لە خێزانەکەی بێت ئەوا جیهادی کردووە

عن زید بن خالد (ﷺ) أن رسول الله (ﷺ) قال : ((مَنْ جَهزَ غازِياً في سَبيلِ اللهِ فقدْ غَزا ، وَ مَنْ خَلفَ غازِياً في سَبيلِ اللهِ بخيرٍ فقدْ غَزا)) (رواه البخاري و مسلم)

واتــە : (هــەر کەســێ موجــاهیدێك ئامادەبکــات بــۆ جیهاد ، واتە : هۆیەکانی جیهاکردن بۆ بەدەست بهێنێت لەچەك و و تفاق و هتد ، ئەوا جیهادی کردوە ، وە هەرکەس ئاگای لە ماڵ و خێزانی موجاهیدێك بێت ، واتە : لەوکاتەی موجاهید کە لەجیهاد دایە ئەوا جیهادی کردووە) .

فەرموودەی دووانزەهەم :

حورمەتی خێزانەکانی موجاهیدان

عن بريدة (ﷺ) قال قال رسول الله (ﷺ) : «حُرْمَةُ نِساءِ المُجاهدين على القاعِدِينَ كَحُرمةِ أُمهاتِهم وما مِنْ رَجل مِنَ القاعدينَ يَخلفُ رجلاً مِنَ المجاهدينَ في اَهله فيَخُونه فيهم إلاّ وُقِفَ لَهُ يومَ القيامة فيَأخُذُ منْ عَمَلِه ماشاءَ فما ظَنكُمْ» (رواه مسلم)

واتە : (حورمەتی ئافرەتەکانی موجاهیدان لەسەر ئەوانەی لە جیهادنین (دانیشتوون) وەك حورمەتی دایکیانە وەهەر کەسێ لەوانەی لە جیهادین لە شوێنی موجاهیدێك ئاگای لە ماڵ و خێزانی موجاهیدێك بووە پاشان خیانەتی لێ کرد ئیلا ئەم خیانەتکارە دەهێنرێتە بەردەم ئەم موجاهیدە لە ڕۆژی قیامەت ئەویش بەویستی خۆی کامە کاری چاکەی ئەم خیانەتکارەیە بۆ خۆی ئەیبات جا چی دەڵێت بەرامبەر ئەمە ؟ !!!!)

فەرموودەی سیانزەهەم :

پاداشتی موجاهیدێك جیهاد بكات بەماڵ

عن ابي مسعود الانصاري (رضي الله عنه) قال جَاءَ رجلٌ بناقةٍ مَخْطومَةٍ فقالَ هذهِ في سبيلِ الله فقال رسول الله (صلى الله عليه وسلم) : ((لَكَ بِها يَومَ القيامَةِ سَبعُ مائة ناقةٍ كلها مَخْطومة)) (رواه مسلم)

واتە : (پیاوێك هاتە لای پێغەمبەر (صلى الله عليه وسلم) ووشترێكی لەگەڵ خۆی هێنابوو وتی ئەمە بۆ خوایە ــ واتە دەی بەخشم لە پێناوی خوای گەورەدا ــ پێغەمبەر (صلى الله عليه وسلم) فەرمووی لەبەرامبەر ئەمەدا لە بەهەشت حەوسەد وشتری تر وەردەگریتەوە) .

فەرموودەی چواردەهەم :

پاداشتی جیهاد كردن لە نێوان موجاهید و ئەوەی شوێنی دەگرێتەوە لەماڵ و خێزانی

عن ابي سعيد الخدري (رضي الله عنه) ان رسول الله (صلى الله عليه وسلم) : بَعثَ بَعْثاً الیٰ بني لِحيان فقال : ((لِيَخْرُجَ مِنْ كُلِّ رَجلَيْنِ

رجل» ثم قال : «للقاعد ايكم خلفه الخارج في اهله وماله بخير كان له مثل نصف اجر الخارج» (رواه مسلم)

واتە : (پێغەمبەر (ﷺ) کۆمەڵێکی نارد بۆ قەومی لیحیان پێی فەرموون با لە هەموو دوو پیاو پیاوێك بێت بۆ جیهاد پاشان بەو کەسانەی ووت کە مانەوە فەرمووی هەرکەسێکتان شوێنی موجاهیدێك بگرێتەوە لەماڵ و خێزانی بە چاکە ـ واتە خیانەتی لێ نەکات تا دەگەڕێتەوە ـ ئەوا وەك نیوەی پاداشتی موجاهیدی هەیە) .[2]

فەرموودەی پانزەهەم :

موجاهیدان پارێزەرانی دینی خوای گەورەن

عن جابر بن سَمُرَة (ﷺ) قال قال رسول الله (ﷺ) «لَنْ يَبْرَحَ هذا الدينُ قائماً يُقاتِلُ عَليه، عِصابةٌ مِن المسلمينْ حتى تَقومَ الساعة» (رواه مسلم)

واتە: پێغەمبەر(ﷺ) فەرمووی بەبەردەوام ئەم دینە بەسەروەری ئەمێنێتەوە کۆمەڵێك موسڵمان شەڕی لەسەر دەکەن ـ واتە کۆمەڵێك

(2) ئەمە لە حاڵەتێکدایە ئەگەر جیهادکردن (فەرزی کیفایە) بێت ، واتە چەند موسڵمانێك پێی هەڵەسن لەسەر ئەوانیتر لادەچێت، بەڵام ئەگەر جیهادەکە (فەرزی عەین) بوو ئەوا بۆ کەس نییە دوا بکەوێت لێی ئیللا خاوەن عوزرە شەرعییەکان نەبێت .

موسڵمانی موجاهید هەر دەمێنێت ـ شەڕی لەسەر بکەن و بەرگری لێ بکەن تا ڕۆژی قیامەت) .

تێبینی :

تا ڕۆژی مەبەست پێی ئەو کاتەی (محمد المهدی) دێت وەك لە فەرموودەیەکی تردا هاتووە ((حتی یقتل المسیح الدجال)) (صحیح سن ابی داود) .. واتە : تا ئاخیر کەسیان ـ واتە لەو کۆمەڵەی کە بەردەوام بەرگری لە دین ئەکەن کە ناسراون بە (طائفة المنصورة ـ واتە کۆمەڵەی سەرکەوتوو) دەجال دەکوژێ .

فەرمودەی شانزەیەم :

زامدار بوون لە پێناوی خوای گەورە لە قیامەت شوێنی زامەکە میسك دەر دەدات

عن ابی هریرة (ﷺ) قال قال رسول الله (ﷺ) : ((لایُكْلَمُ اَحدٌ فی سَبیل اللهِ واللهُ اَعلَمُ بِمَنْ یُكلَمُ فی سَبیلهِ اِلاَّ جاءَ یَومَ القیامةِ وجُرْحُهُ یَثْعَبُ دَماً اللَونُ لَونُ الدَمِ وَالرِیحُ رِیحُ المِسْكِ)) (رواه البخاري ومسلم)

واتە : (هەرکەسێ برینداربێت لە پێناوی خوای گەورەدا وە خوای گەورە دەزانێ کێ لە پێناوی ئەودا بریندار دەبێت ئیلا لە ڕۆژی دوایی شوێنی زامەکەی خوێن دەردەدات ڕەنگەکەی ڕەنگی خوێنە بۆنەکەشی بۆنی میسکە)

تێبینی :

(يكلم) : واتە برندار بوون هەندێ کەس بەهەڵە لێ ی تێگەیشتوون دەڵێن (يكلم) واتە : قسەی لەگەڵ دەکات .

فەرموودەی حەڤدەیەم :

شەهید و خۆزگەی مردن لە پێناو خوای گەورە

عن اَنسُ بن مالِكٍ (ﷺ) عن النبي (ﷺ) قال : ((ما اَحدٌ يَدخل الجنةَ يُحِبُ اَنْ يَرجِعَ الى الدُنيا و لَه ما في الاَرض مِنْ شَيءٍ اِلاَ الشَهيدُ يَتَمَنىَ اَنْ يَرجعَ الى الدُنيا فَيُقتَلَ عَشرَ مَراتٍ لِماَ يَرىٰ مِنَ الكَرامَة))
(رواه البخاری و مسلم)

واتە : (هیچ کەس نی‌یە بچێتە بەهەشت و خۆزگەی ئەوە بخوازێت جارێکی‌تر بگەڕێتەوە سەر دونیا مەگەر

تەنها شەهید نەبێ خۆزگە دەخوازن بگەڕێنەوە بۆ دونیا دیسان (١٠) جاریتر بکوژرێنەوە لەبەر ئەو پلەو پایەیەی هەیەتی) .

واتە : کاتێك سەیری ئەو خۆشیەو پلەو پایەیەی خۆی دەکات کە بەیەك جار شەهید بوون بە دەستی هێناوە حەزدەکات دەجاری تریش شەهید بێت لە پێناوی خوای گەورەدا بۆ ئەوەی پلە و پایەی بەرزتبو چاکتر پێبە لای خوای گەورە خوایەگیان داوات لێ دەکەین بەناوە جوانەکانت و بە سیفاتە بەرزەکانت شەهیدیمان پێ ببەخشی و لە شرك و کوفر بەدوورمان بخەی (آمین) .

فەرموودەی هەژدەیەم :

شەهید بوون لە پێناوی خوای گەورەدا مایەی سڕینەوەی تاوانە

عن عبدالله بن عمر بن العاص (رضي الله عنه) ان النبي (ﷺ) قال : « القَتلُ فِي سَبيل الله يُكَفِّرُ كُلَّ شيءٍ الاَ الدَّيْنَ » (رواه مسلم)

واتە : (مردن لە پێناو خوای گەورەدا ـ واتەشەهید ببێت ـ هەموو تاوانێکی دەسڕێتەوە وە دایدە پۆشێ تەنها قەرز نەبێ) .

فەرموودەی نۆزدەیەم :

کارێکی کەم و پاداشتێکی زۆر

عن ابي هريرة (ﷺ) قال قال رسول الله (ﷺ) :

«مُقامُ اَحدِكُمْ في سَبيلِ اللهِ خيرٌ مِنَ عِبادَةِ اَحدِكُمْ في اَهلِهِ سِتينَ سَنَةٍ اَمَا تُحبونَ اَنْ يَغفِرَاللهُ لَكُمْ وَتَدْخلونَ الجنة ، جاهِدوا في سبيلِ اللهِ مَنْ قاتَلَ في سَبيلِ اللهِ فَواقَ ناقةٍ وَجبتْ لهُ الجَنة» (رواه احمد و الترمذي والبيهقي سنده وصححه الحاكم) .

واتە : (شوێنی یەکێك لە ئێوە لە پێناوی خوای گەورەدا ـ واتە جیهاد کردندا ـ چاکترە لە عیبادەتی (٦٠) شەست ساڵی یەکێك لە ئێوە لەناو ماڵ و خێزانی ئێوە حەزناکەن خوای گەورە لێتان خۆش ببێت و بچنە بەهەشتەوە ؟ جیهاد بکەن لە پێناوی خوای گەورە

هەرکەسێ ماوەی نێوان دوو دۆشین جیهاد بکات لە پێناوی خوای گەورە چوونە بەهەشتی بۆ مسۆگەرە .

لێبینی :

(فواق الناقة) واتە: ماوەی نێوان دوو دۆشینی مێیەی وشترێك یەکێك ئاژەڵێکی شیردار دەدۆشێت یەکسەر جارێکیتر نایدۆشێتەوە ماوەیەکی کەم دەوەستێت تا گوانەکانی پرشر دەبنەوە ئینجا دەی دۆشێتەوە ؛ جا مەبەستی پێغەمبەر (ﷺ) ئەوەیە ئەوکەسەی جیهاد بکات بە قەد ماوەی نێوان ئەو دوو شیر دۆشینە ئەوا بە هەشتی بۆ خۆی مسۆگەر کردووە .

فەرموودەی بیستەم :

مردن پێش خۆ ئامادەکردن بۆ جیهاد

عن ابي هريرة (ﷺ) قال قال رسول الله (ﷺ) : « مَنْ ماتَ وَلمْ يَغزُ وَلَمْ يُحدثْ بِه نفْسُه مات على شُعبة مِنَ النِفاقِ » (رواه مسلم)

واتە : (هەرکەسێك مردو جیهاد نەکات وەلە دڵی خۆی باسی نەکردبێت وەنیەتی لێ ی نەبێ ئەوا لەسەر بەشێکی (نیفاق) دور ڕووی مردووە) .

فەرموودەی بیست و یەك :

دەر چوون بۆ جیهاد

عن ابن عباس (رضي الله عنه) ان النبي (ﷺ) قال : يوم الفتح ((لاهِجرةَ بعدَ الفتحِ ولكنَّ جهادٌ وَنيةٌ و إذا أُستنفرتُم فانفِروا)) (رواه البخاري ومسلم)

واتە : (لەڕۆژی فە تح فەرمویەتی کۆچ کردن نی یە لە دوای فەتح بەڵام تەنها جیهاد کردن و نیەتی جیهاد وە ئەگەر داوای دەرچوونتان لێ کرا بۆ جیهاد ئەوا دەربچن)

تێبینی :

١- ڕۆژی (فتح) : واتە : ڕۆژی فەتحی مەککە کە (٩) ی ڕەمەزانی ساڵی (١٠) ی کۆچی بوو .

٢- کۆچ کردن نی یە لە دوای فتح : واتە : بۆ کەس نی یە لە وڵاتی ئیسلام کۆچ بکات بۆ وڵاتێکی تر چونکە کۆچ

کـردن لەبـەر بوونـی کوفـرە وە ئەگـەر ئیسـلام هـات ئـ
هۆیەکەی نامێنێت لە دواجار کۆچ کردنە کەشی نامێنێ .

کەواتـە ئـەم فەرموودەیـە مەبەسـتی پـێی وولات
ئیسلامە ئەگەر نا کۆچ کردن لە وڵاتی کافران هەرما
هەر واجبە وەك ئێستای ئەمڕۆ .

وەك پێغەمبەر (ﷺ) دەفەرموێ : ((لاتَنْقَطِعُ الهج
حتـىٰ تَنقَطِعَ التَّوبة ولاتنقَطِعُ التَّوبةَ حتـىٰ تَطلـ
الشَمسَ مِن مَغرِبِها)) (صحيح سنن النسائي)

واتـە : (کۆچ کـردن کۆتـایی نایـەت هـەتا کۆتـایی
وەرگرتنـی تەوبە نەیـەت وە کۆتـایی بـە وەرگرتنـی تەو
نایەت تاخۆر لە خۆر ئاوابوە هەڵنەیەت) .

فەرموودەی بیست و دووەم :

چۆنیەتی جیهاد کرد لە پێناو خوای گەورەدا

عـن انـس (ﷺ) عـن النـبي (ﷺ) قـال : ((جـاهِـ
المشرِكِينَ بِأموالِكُمْ وأنفُسكمْ والسِنَتِكم)) (روا ابود
والنسائي والدارمي واسناده القوي) .

واتە : (جیهاد بکە دژی موشریکەکان (هاوەڵ پەیدا کەرەکان) بەماڵ و بە گیان و بەزمانتان) .

فەرموودەی بیست و سێیەم :

کردەوە چاکەکانی سەنگەر نشین

عن فضالة بن عبيد (ﷺ) ان رسول الله (ﷺ) قـال : «كُلُّ ميِّتٍ يُخْتَمُ على عَمَلِه اِلاَّ الذي مات مُرابطاً في سَبيلِ اللهِ فإنهُ يُنْمى لَهُ عَمَلُهُ الىٰ يَومِ القِيامَة وَيُأْمَنْ فِتنَةُ القَبر» (حديث قوي الاسناده رواه احمد وابوداود والترمذي وقال حسن صحيح)

واتە : (هەموو مردووییەك خەتم لەسەر کردەوەکانی دەدرێت ـ واتە لە دوای مردنی کردەوەکانی کۆتایی دێت ـ تەنها یەکێك نەبێ لەکاتی سەنگەر گرتن لە پێناوی خوای گەورە مردووە ئەوا ئەو کردەوانەی دەیکرد بۆی زیاد دەکرێ و خێرو پاداشتەکەی هەربۆ دەنوسرێت هەتا ڕۆژی قیامەت وەك ئەوە وایە نامرێت تا ڕۆژی قیامەت

هەر كاری چاكە دەكات . هەروەها لە فتنەو تاقی كردنەوەی گۆڕ ڕزگاری دەبێت) .

فەرموودەی بیست و چوارەم :

پاداشتی ئەو كەسەی لە پێناوی خوای گەورەدا بریندار دەبێت

عن معاذ بن جبل (ﷺ) انه سمع رسول الله (ﷺ) يقول : ((مَنْ قاتَل في سَبيل الله فَواقَ ناقةٍ فَقدْ وُجبَتْ لَه الجَنة ومَنْ جُرِحَ جَرحاً في سبيلِ اللهِ او نُكِبَ نَكْبَةً فَانها تَجيءُ يومَ القيامةِ كاغزَر ما كانَت. لَونُها الزَّعْفَرانُ وريحُها المِسكُ)) (رواه احمد والترمذي وابوداود والنسائي وإسناده صحيح) .

واتە : (هەركەسێ ماوەی نێوان دوو جار دۆشین جیهاد بكات ئەوا چوونە بەهەشتی مسۆگەر كردووە وە ئەوەی بریندار بێت یان توشی ناخۆشی یەك بێت ، ئەو برینە لە ڕۆژی قیامەت دێت وەكو خۆی و چاكتریش ڕەنگەكەی ڕەنگی زەعفەرانە بۆنەكەی بۆنی میسكە)

فەرموودەی بیست و پێنجەم :

تۆزی جیهاد کردن و دووکەڵی دۆزەخ کۆنابنەوە

عن ابي هريرة (رضي الله عنه) قال قال رسول الله (ﷺ) : « لاتَجتَمعُ غُبار فِي سَبيلِ الله ودخان جهنم » (صحيح رواه احمد والترمذي والنسائي) .

واتە : (تۆزی جیهادو دووکەڵی دۆزەخ لەسەر لاشەی یەکێك کۆنابێتەوە (تۆزی جیهادی کردبێت و تۆزی جیهادی لەسەر نیشتبێ ناچێتە دۆزەخ تا دووکەڵی ڕەشی ئاگری دۆزەخی لەسەر کۆببێتەوە) .

فەرموودەی بیست و شەشەم :

پاداشتی پاسەوانی لە پێناوی خوای گەورەدا

عن ابن عباس (رضي الله عنه) قال قال رسول (ﷺ) : « عَينانِ لاتَمَسّهما النارُ عَينٌ بَكَتْ مِنْ خَشيةِ اللهِ وعَينٌ باتَتْ تحرسُ فِي سَبيلِ اللهِ » (صحيح بشواهده رواه احمد والترمذي والنسائي والدارمي) .

واتە : (دوو چاو بەر ئاگری دۆزەخ ناکەون چاوێك لە ترسی خوا گریابێت وە چاوێکیش شەو نەخەوتبێ پاسەوانی گرتبێت لە پێناوی خوای گەورەدا) .

تێبینی :

مەبەستی پێغەمبەر (ﷺ) دوو چاو ئا گری دۆزەخ نایانگرێتەوە واتە دووکەس ئاگری دۆزەخ نایان سووتێنێ بۆیە بەس چاوی بەکار هێناوە چونکە هەردوو کارەکە بە چاو دەکرێت گریانەکەو پاسەوانی یەکە .

فەرموودەی بیست و حەوتەم :

تایبەتمەندیەکانی شەهید

عن المقدام معديكرب (ﷺ) قال قال رسول الله (ﷺ): ((لِلشَّهيدِ عِنْدَ اللهِ سِتُّ خِصالٍ ، يُغْفَرُ لَهُ في اولِ دُفعَةٍ ، ويُرى مَقْعَدَهُ مِنَ الجَنةِ ، ويُجارُ مِنْ عَذابِ القَبرِ ، ويَأمَنُ الفزَع الاكبر ، ويضع على رَاسه تاجُ الوِقارِ الياقوتة مِنها خير مِن الدُنيا وما فيها (الى اخرها))) (حديث حسن رواه الترمذي وابن ماجه) .

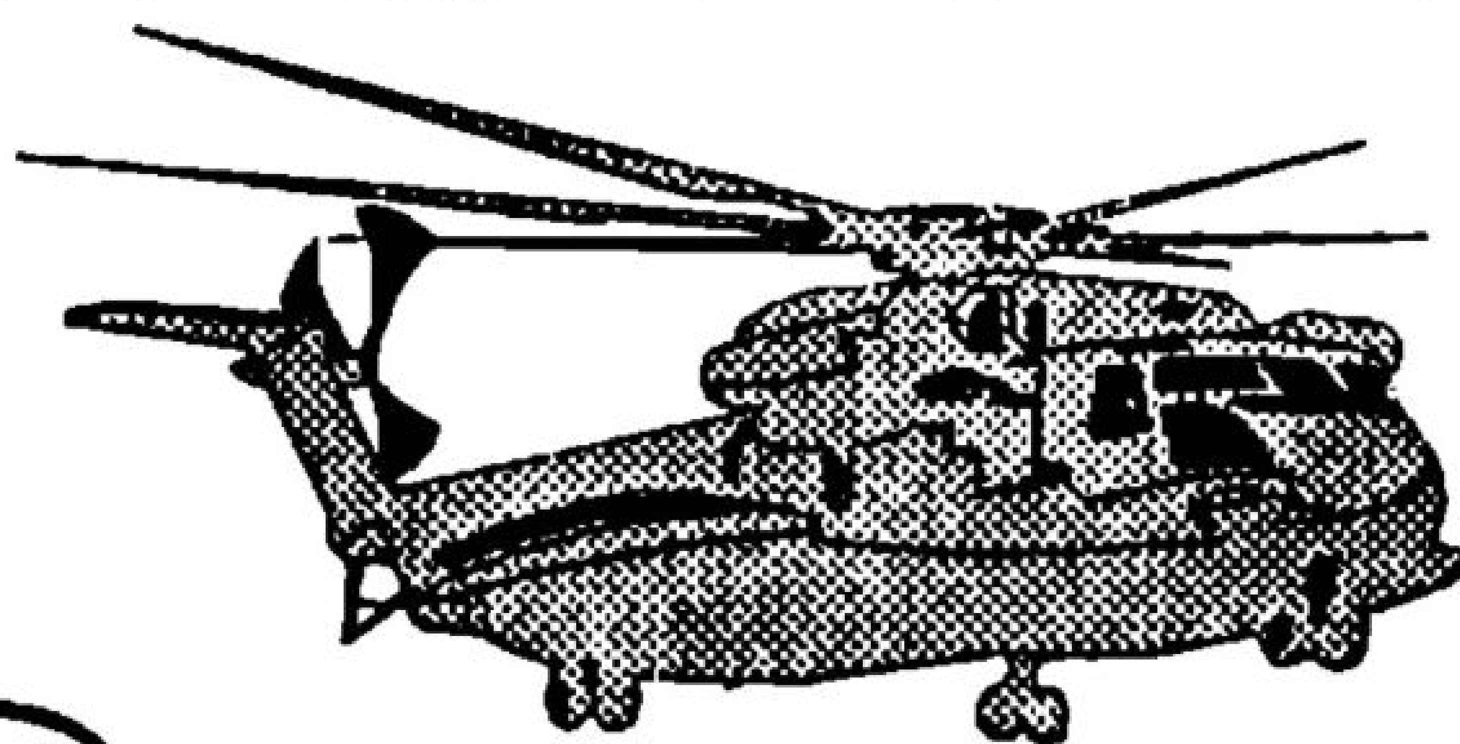
واتە : (شەهید لەلای خوای گەورە شەش سیفەتی هەیە ، لەگەڵ دەرچوونی یەکەم دڵۆپە خوێنی لە هەموو تاوانەکانی خۆش دەبێت ، وە شوێنی خۆی دەبینێ لە بەهەشت ، وەلە سزای گۆڕ دەپارێزرێت ، وە لەترسە گەورەکە دەلرێزرێت وە تاجی ڕێزو بە گەورە زانینی لەسەر دەکرێت هەر بەیاقوتێکی ئەم تاجە ــ دیارە تاجەکە لە یاقوت دروستکراوە ــ چا کترە و باشترە لە هەموو دونیار ئەوەی تیایەتی) .... تا کۆتایی فەرموودەکە

تێبینی :

١- ئەوەی باس نەکراوە لێرە (٧٢) حۆریشی بەر دەکەوێت .

٢- شەهید بۆ (٧٠) کەس شەفاعەت دەکات .

٣- الفزع الاکبر : ترسە گەورەکە مەبەست پێی هاتنی قیامەتە .

فەرموودەی بیست و هەشتەم :

مردن لە پێش جیهاد کردن

عن ابي هريرة (ﷺ) قال قال رسول الله (ﷺ): «مَنْ لَقيَ الله بِغَيرِ أثَرٍ مِنْ جِهاد لقيَ الله وفيه ثُلمَة» (رواه الترمذي وابن ماجة) .

واتە : (هەرکەسێ بگات بەخوای گەورە و شوێنەواری جیهادی لەسەر نەبێ ئەوا لەشی کەم و کوڕی تیایە) .

تێبینی :

(ثلمة) شکان یان کەم و کوڕی یان ناتەواوی مەبەست پێی وەك ئەوە دەبێت (السيف فيه ثلمة) واتە : شمشێرەکە شکانێك یان ناتەواوی‌یەکی تیایە ئەگەر درزێکی تیابێت . ئە کەسەشی جیهادی نەکردووە گەیشتووە بە خوای گەورە ئاوا لاشەی کەم و کوڕی تیایە.

فەرموودەی بیست و نۆیەم :

مردنی موجاهید شەهید بووونە لە پێناوی خوای گەورەدا

عن سهل بن حنيف (ﷺ) ان رسول (ﷺ) قال: «مَنْ سَأَلَ اللهَ الشَّهادةَ بصدقٍ بَلَّغَهُ اللهُ مَنازِلَ الشُّهداءِ وإنْ ماتَ على فِراشِهِ» (رواه مسلم)

واتە : (هەرکەسێ بە ئیخلاص و نیاز پاکی داوای شەهیدی بکات لە خوای گەورە ئەوا خوای گەورە ئەیگەیەنێتە پلەی شەهیدان ئەگەر لەسەر جێگاکەی خۆشی مرد) .

تێبینی :

مەبەست لێرە هەر ئەوەنی یە لە دوعاکان داوای شەهیدی بکەی بەڵکو ئەمە بۆ موجاهیدێکە دەرچووە بۆ جیهاد بەڵکو شەهید دەبێ یان یەکێك هەتا لە توانای بووە خۆی بۆ جیهاد ئامادە کردووە و نیەتیشی هەربووە جیهاد بکات بە ئیخلاصی ئەگەر جیهادەکەش نەکردبێت

یان چەندین شەڕ جیهادی کردووە بەڵام شەهید نەبووە ئەگەر لەسەر جێگاکەی مردئەوا خوای گەورە پلەی شەهیدی پێ دەبەخشێ .

فەرموودەی سێیەم :

جیهادێکی ڕاست

عن معاذ بن جبل (ﷺ) قال قال رسول الله (ﷺ) : ((الغَزو غَزوان فأما مَن ابتَغىٰ وَجه الله واطاعَ الامامَ وانفقَ الكريمة وياسَر الشيركَ واجتنبَ الفساد فأن نَومه ونَبهه اجرٌ كله واما من غزا فخراً ورياءً وسمعةً وعصى الامام وافسدَ في الارضِ فانهُ لم يُرجع بالكفاف))
(اسناده صحيح رواه مالك واحمد وابوداود والنسائي)

واتە : (لە (معاذی) کوڕی جبل (خوای لێ ڕازی بێت) دەفەرموێ : پێغەمبەر (ﷺ) فەرمووی : غەزا کردن دووجۆرە ئەوەی بە غەزا کردن نیەتی خوابێت وە گوێڕایەڵی ئیمام [٣] بکات بەماڵی حەڵاڵ و پاکی بەخشەر بێت وە لەگەڵ

---

(٣) تێبینی : ووشەی ئیمام لەم فەرموودەیە بەمانی خەلیفە (الإمام الأعظم) دێت و بەمانی ئەمیری جیهادیش دێت ، چونکە لە ڕیوایەتی ئەبوداود بە ئەمیریش هاتووە (وإطاع الأمر) ، ئەم ڕوونکردنەوەش بۆ ئەوەیە کەوا کەس وانی نەکات کە جیهاد کردن تەنها لەپشت خەلیفە دەکرێت ئەگەر خەلیفە نەبوو جیهاد ناکرێت !!

شەریکەکەی دڵ نەرم و بەبەزەیی بێت وە دور کەوتەوە لە فەساد کردن . ئەوا نوستن بە ئاگابونی . هەمووی بۆی پاداشتە . وە ئەوەی بۆ ڕیا کردن و ناو دەنگ غەزلو جیهادی کرد وە گوێڕایەڵی ئیمامی نەکردووە فەسادی ناوە لەسەر زەوی کە گەڕایەوە لە جیهاد هیچ پاداشتێکی بۆنیە .

فەرموودەی سی‌ویەك :

سەفەر کردن و مەشق کردن بۆ جیهاد)

عن ابي اسامة (ﷺ) . قال : ((خَرَجْنا مَعَ رَسولُ الله (ﷺ) في سَرِيةٍ... فقالَ .... والذي نَفسُ مُحمد بيده لَغَدْوَة في سبيل الله خيرٌ مِنَ الدنيا وَمَا فيها ولَمَقَامُ اَحَدِكم في الصَّفِّ خَيرٌ مِن صلواته سِتينَ سنة)) (رواه احمد)

واتە : (لە ئەبی اسامە (خوای لێ ڕازی بێت) فەرمووی دەرچوین لەگەڵ پێغەمبەر (ﷺ) کە سریەیەك بوین ..... فەرمووی سوێند بەو زاتەی کە نەفسی محمدی

بە دەستە . بەیانیەك دەرچوین بۆ جیهاد كردن یان ئێوارەیەك دەچووین بۆ جیهاد كردن چاكرە لەوەی لە دونیا و لەوەی تیایەتی وە شوێنی یەكێك لە ئێوە لە ڕیزی جیهاد كردندا . چاكترە لە نوێژ كردنی شەست ساڵدا) .

فەرموودەی سی و دوو :

پاداشتی جیهاد

عن ابي سعيد الخدري (ﷺ) ان رسول الله (ﷺ) قال :

((مَنْ رَضيَ باللهِ رَبّاً وبالاسلامِ ديناً وبمحمدٍ رَسولاً . وُجبتْ لهُ الجَنةَ فَعْجِبَ له ابو سعيد فقال آعِدها عليَّ يارسولَ الله فأعادَها عليه، ثم قال : (وأُخرىٰ يَرفعُ اللهُ بها العبدَ مائةَ درجة في الجنة . مابينَ كُلِ درجتينِ كمَا بَينَ السماءِ والارض) قال وماهيَ يارسولَ اللهَ ؟ قال : (الجهادُ في سبيلِ الله الجهادُ في سبيلِ الله الجهادُ في سبيلِ الله)) (رواه مسلم)

واتە : (لە (ابی سعید الخدری) ەوە (خوای لێ ڕازی بێت) كەوا پێغەمبەر (ﷺ) فەرمووی هەركەسێ بە (الله)

ڕازی بێت خوای بێت وە بە ئیسلام ڕازی بێت دینی بێت وە بە محمد (ﷺ) ڕازی بێت پێغەمبەری بێت ئەوا چونە بەهەشتی مسۆگەر کردووە ابی سعید بەلایەوە سەیر بوو ووتی : بۆم دوبارە بکەرە ئەی پێغەمبەری خوا (ﷺ) بۆی دوبارە کردەوە و فەرمووی شتێکی تریش بڵێم کە خودا لە بەهەشتدا سەد پلەی بەر ز دەکاتەوە . ماوەی نێوان هەردوو پلەیەك . بەقەد ماوەی نێوان ئاسمانە و زەوییە . ووتی چی‌یە ئەمە ئەی پێغەمبەری خوا (ﷺ) ؟ فەر مووی : (جیهاد کردنە لە پێناوی خوا . جیهاد کردنە لە پێناوی خوا . جیهاد کردنە لە پێناوی خوا) .

فەرموودەی سی و سێ :

بەهەشت لەژێر سێبەی شمشێردایە

عن ابي موسیٰ (ﷺ) . قال قال رسول الله (ﷺ) : ((إِنَّ أَبوابَ الجنةِ تَحتَ ظِلالِ السِيوفْ)) (رواه مسلم)

واتە : (لە (ابی موسی) (الاشعری) (خوای لێ ڕازی بێت) دەفەرمووێ : پێغەمبەر (ﷺ) فەرمووی : دەرگاکانی

بەهەشت لە ژێر سێبەری شمشێردایە . واتە بەهۆی جیهاد کردن و شەڕەوە بەهەشت بەدەست دەهێنرێت) .

فەرموودەی سی و چوار :

مەشق کردن لەسەر پێکانی نیشانە

عن عقبة بن عامر (رضي الله عنه) قال : ((سمعت رسول الله (ﷺ) وهو علىٰ المنبرِ يَقولُ واَعِدوالَهمْ ما اَستطعتم مِن قوة اَلاَ اِنَ القوةَ الرَمي اَلاَ اِنَ القوةَ الرمي الا انَ القوةَ الرمي)) (رواه مسلم)

واتە : لە عقبەی کوڕی عامر (خوای لێ ڕازی بێت) . دەفەرموێ : (بیستم پێغەمبەر (ﷺ) لەسەر مینبەر بوو دەیفەرموو بۆیان ئامادەکەن لە هێزو ئەوەی لە تواناتان دایە . واتە بۆ کافران . وە ئاگاداربن هێز لە ڕم هاویشتنە . هێز لە ڕم هاویشتنە . هێز لە ڕم هاویشتنە) .

تێبینی :

ڕم هاویشتن مەبەستی پێی بەکارهێنانی چەك و کەلوپەلی شەڕ کردنە وە هیچ شتێکی‌تر ناگرێتەوە .

فەرموودەی سی و پێنج :

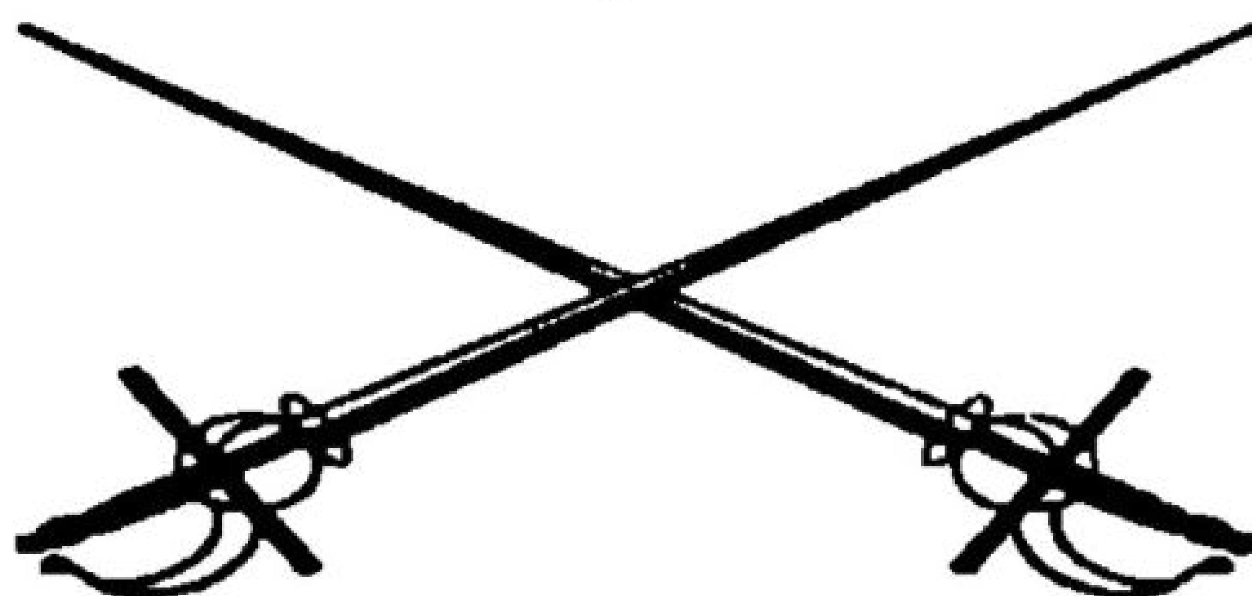
واجب بوونی بەردەوام بوون لە مەشق کردن لەسەر ڕم هاویشتن

عن عقبة بن عامر (ﷺ) قال سمعت رسول الله (ﷺ) يقول : ((مَنْ تَعلم الرمي ثُمَ تركَه . فليسَ مِنا أوقَدْ عَصىٰ)) (رواه مسلم)

واتە : لە عقبەی کوڕی عامر . دەفەرموێ : (بیستم پێغەمبەر (ﷺ) فەر مووی هەرکەسێ فێری ڕم هاویشتن بێت دوای وازی لێ بێنێت . وە لەبیری بکاتەوە ئەوا لە ئێمە نیە یان سەر پێچی کردوە) .

تێبینی :

ڕم هاویشتن واتە بەکار هێنانی چەك و زانینی هاویشتنی فیشەك جا هەر چ چەکێك بێت .

فەرموودەی سی و شەش :

سەیر کردنی شوێنی نیشانەی ڕم

عن انس بن مالك (ﷺ) : ((قال كان ابو طلحة (ﷺ) (يتترس) مع النبي (ﷺ) بترس واحد وكانَ ابو طلحة حَسَنُ الرميَ فكان إذارَمىَ النبي (ﷺ) فَينظرُ الىٰ مَوضعِ منبلة)) (رواه البخاري)

واتە : لە (انس) ی کوڕی مالك ئەفەرموێ : ((ابو طلحة) (خوای لێ ڕازی بێت) لەگەڵ پێغەمبەر (ﷺ) خۆیان لەپشت یەك (ترس) دەنا . وە (ابو طلحة) نیشانەی ڕاست بوو . ئەگەر نیشانەی بگرتابایە . پێغەمبەر (ﷺ) سەیری شوێنی نیشانەی گرتنەکەی دەکرد) .

تێبینی :

الترس : دارێکە وەك قەڵغان وایە شەڕکەر خۆی لەپشتیەوە شار دەدات .

فەرموودەی سی و حەوت:

فەزلی دروست کارانی چەکی جیهاد

عن عقبة بن عامر (رضي الله عنه) قال سمعت رسول الله (ﷺ) ; يقول : «انَّ اللهَ تعالىٰ يُدخلُ بالسهم الواحد ثلاثة نفرٍ الجَنة صانِعه يَحتَسِبُ في صَنعه الخيرَ والرامي . ومُنبِله» . (رواه ابوداود والترمذي وابن ماجة والنسائي)

واته : له عقبەی کوڕی عامر (خوای لێ ڕازی بێت) فەرمووی : بیستم پێغەمبەر (ﷺ) دەفەرموێ : خوای گەورە بەیەك تیر سێ‌كەس ئەخاتە بەهەشتەوە . ئەوەی تیرەکە دروست دەکات بەم دروست کردنە نیەتی پاداشت وەرگرتنەوەی هەیە . وە ئەو کەسی دەیهاوێژێت وە ئەوەی نیشانەی بۆ تیر هاوێژە کە دەگێڕێتەوە .

فەرموودەی سی و هەشت :

ئاگادار بوونی چەکی جیهاد

عن عروة البارقي (رضي الله عنه) ان النبي (ﷺ) قال : «الخيل معقود بنواحيها الخير الى يوم القيامة الاجر والغنم» (رواه البخاري ومسلم)

واتە : لە عروە کوڕی البارقی (خوای لێ ڕازی بێت) کەوا پێغەمبەر (ﷺ) فەرموویەتی : ((ئەسپەکان بەرەکەتیان لەناو چاواندایە تا ڕۆژی قیامەت . کەپێی پاداشت و غەنیمەت بە دەست دێت . بۆیە دەبێ ئاگادار ی ئەو هۆیانەو ئەو هۆکارانەبین کە جیهاد پێ دەکرێت) .

فەرموودەی سی و نۆ:

پاداشتی هێزی دەریایی لە پاراستنی سەروەری ئیسلام

عن ام حرام (رضي الله عنها) عن النبي (ﷺ) قال : ((المائِدُ في البَحرِ الذي يُصيبُهُ القَيءَ لهُ أجرُ شهيد والغريق لهُ أجرُ شَهيدَينْ)) (حديث حسن رواه ابوداود)

واتە : لە دایکی حەرام (خوای لێ ڕازی بێت) لە پێغەمبەرەوە (ﷺ) دەفەرموێت : (ئەوەی جیهاد دەکات لە دەریادا سەرگێژ دەبێت و توشی ڕشانەوە دەبێت و دەمرن ئەوا پاداشتی هەیە . وە ئەوەی دەخنکێ پاداشتی دوو شەهیدی هەیە) .

فەرموودەی چل:

دەر ئەنجامی وازهێنان لەجیهاد

عن إبن عمر (رضي الله عنهما) قال قال رسول الله (ﷺ) : ((إذا تَبايَعتمُ بالعِينَةَ [٢] و أَخذتمْ أذنابَ البَقَرِ و رَضيتم بالزَرعِ و تَركتمُ الجهادَ سَلطَ اللهُ عَليكم ذُلاً لاينزِعه حتىٰ ترجعوا إلى دِينكمْ)) (رواه أبوداود بإسناد حسن ، وصححه الألباني)

واتە : (ئەگەر کڕین و فرۆشتنی (عینە) لە ناوتان بوو ، وە خۆتان خەریك کرد بە کوشتوکاڵ و پێی ڕازی بوون تیای بمێننەوەوە دوایەوەو ماڵاتان کەوتن ، وازتان لە جیهاد هێنا ، خوای گەورە زەلیلیتان بەسەردا دێنێ لەسەرتان لای نادات ، هەتا دەگەڕێنەوە بۆ دینەکەتان) .. واتە : جیهادەکەتان .

(٢) العينة : جۆرێکە لە کڕین و فرۆشتنی (ربا) .

نـاوەڕۆك

لاپەڕە	بـــابـــەت